

Tarpvalstybinio civilinio proceso Europos Sąjungoje

gairės piliečiams

Europos teisminis tinklas
civilinėse ir komercinėse bylose

Įvadas:

Tarpvalstybinio civilinio proceso Europos Sąjungoje gairės piliečiams

Europos Sąjunga yra sukūrusi teisės aktų sistemą, skirtą padėti asmenims ir įmonėms bylinėtis kitose valstybėse narėse. Šiai sistemai priklauso naujos procedūrinės priemonės, skirtos tarpvalstybinių skolų išieškojimui supaprastinti. Ypač veiksmingos teisinės priemonės – Europos mokėjimo įsakymas dėl neginčytinų piniginių reikalavimų ir Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra, taikoma ieškiniams iki 2 000 EUR. Jomis visos ES piliečiams ir įmonėms suteikiamos galimybės greičiau ir veiksmingiau spręsti tarpvalstybines bylas, nes dėl jų paprasčiau pasiekti, kad būtų vykdomas kitoje valstybėje narėje esančiam atsakovui pareikštas reikalavimas.

Laisvas judėjimas – pagrindinė ES piliečių teisė. Todėl ji negali būti tik abstrakti idėja. Ji turi tapti iš tiesų reali visose ES valstybėse narėse. ES teisę būtina griežtai vykdyti visais reikiamais atvejais. Civilinės teisės srityje kasdienį Europos piliečių gyvenimą, ypač jų judėjimą ar apsipirkimą užsienyje, galima palengvinti. Sukurta Europos teisingumo erdve be vidaus sienų stiprinama bendroji rinka. Paprastesnis tarpvalstybinių skolų išieškojimas yra esminis gerai veikiančios bendrosios rinkos elementas.

Šiomis gairėmis piliečiams siekiama paaiškinti teisės aktus ir principus, kuriais grindžiamos šios Europos procedūros, kad jie galėtų nuspręsti, ar nori jomis pasinaudoti. Gairės taikomos tik civilinėms ir komercinėms byloms.

Esu įsitikinusi, kad šiomis gairėmis bus užtikrintas veiksmingas šių priemonių taikymas ir įgyvendinimas ir kad jos Jums suteiks praktinės naudos.

Pagarbiai

Viviane Reding
Pirmininko pavaduotoja
Teisingumas, pagrindinės
teisės ir pilietybė

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'V. Reding', written over a light blue horizontal line.

1. ĮVADAS

Ar esate ką nors pirkę internetu kitoje Europos Sąjungos šalyje ir prekė jums niekada nebuvo pristatyta? Arba galbūt per atostogas nusipirkote kompiuterį ir sugrįžę pamatėte, kad jis tinkamai neveikia? Gal jūsų vasarnamį atnaujinanti statybų įmonė netinkamai atlieka savo darbą?

Tai tik keletas pavyzdinių situacijų, kuriose atsidūrę galbūt svarstytumėte galimybę kreiptis į teismą. Tačiau ką daryti, jeigu asmuo ar įmonė, kuriuos norėtumėte paduoti į teismą, yra kitoje valstybėje narėje?

Europos Sąjunga yra sukūrusi teisės aktų sistemą, skirtą padėti asmenims bylinėtis kitose valstybėse narėse. Piliečiams skirtų gairių tikslas – paaiškinti kai kuriuos iš tų teisės aktų ir jų principus, kad galėtumėte nuspręsti, ar norite jais pasinaudoti, ir jeigu norite – kur gauti prašymo formas ir kitos išsamesnės informacijos. Jos taikomos tik civilinėms ir komercinėms byloms, o baudžiamosios teisės, šeimos teisės, bankroto ar paveldo klausimai neaptariami. Be to, šios taisyklės negalioja Danijai*.

* Tačiau Danijai galioja reglamentas „Briuselis I“, nes su ja sudarytas lygiagretus susitarimas.

„Europos Sąjunga yra sukūrusi teisės aktų sistemą, skirtą padėti asmenims bylinėtis kitose valstybėse narėse.“

Teismo procesas gali sukelti įtampą, kainuoti daug laiko ir pinigų. Prieš kreipdamiesi į teismą, pamėginkite išspręsti ginčą draugiškai, apsvarstykite alternatyvų ginčo sprendimo būdą arba galimybę kreiptis į ombudsmeną. Jeigu taip ginčo išspręsti nepavyksta, žinokite asmens, kurį norite paduoti į teismą, vardą, pavardę ir adresą ir pamėginkite išsiaiškinti, ar jis turi turto jūsų reikalaujamai sumai sumokėti, priešingu atveju nėra prasmės kelti bylos. Daugiau informacijos apie alternatyvų ginčo sprendimo būdą galite rasti http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_gen_lt.htm

Daugiau informacijos apie tarpvalstybines vartotojų teises rasite http://ec.europa.eu/consumers/ecc/index_en.htm

2. KOKIE TEISĖS AKTAI TAIKOMI IR Į KURĮ TEISMĄ KREIPTIS?

Reglamente „Briuselis I“ (Nr. 44/2001) nustatytos taisyklės, pagal kurias galima nuspręsti, kurie teismai turėtų nagrinėti tarpvalstybinę bylą. Svarbu žinoti, kur turite pradėti teismo procesą. Paprastai bylą turėtų nagrinėti valstybės narės, kurioje gyvena atsakovas arba yra įsikūrusi įmonė, teismai, tačiau yra išimčių. Išsamesnė informacija pateikta 7 dalyje.

4 | ES susitarė dėl toliau aprašytų procedūrų, kuriomis siekiama supaprastinti ir paspartinti tarpvalstybines bylas ir palengvinti kitoje valstybėje narėje esančiam atsakovui skirtą teismo sprendimo vykdymą.

A. Europos mokėjimo įsakymas (Reglamentas Nr. 1896/2006).

Ši procedūra taikoma siekiant išieškoti pinigų sumą iš asmens, kuris neneigia esąs jums skolingas. Tai yra vadinama „neginčytinu piniginiu reikalavimu“. Šios procedūros pagrindas – standartinės formos, kurias turite užpildyti. Jas galite rasti visomis ES kalbomis kartu su kita informacija Europos teisminio atlaso civilinėse bylose interneto svetainėje http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filling_lt.htm

B. Europos vykdomasis raštas (Reglamentas Nr. 805/2004).

Europos vykdomasis raštas yra pažymėjimas, pridedamas prie nacionalinio teismo sprendimo, teismo susitarimo arba autentiško dokumento, kurie su šiuo pažymėjimu gali būti vykdomi kitoje valstybėje narėje. Ši procedūra taip pat taikoma reikalavimams, dėl kurių atsakovas neprieštarauja, kai nacionalinis teisėjas yra paskelbęs, kad atsakovas jums skolingas atitinkamą pinigų sumą. Norėdami gauti vykdomąjį raštą, paprastai turėtume kreiptis į sprendimą dėl bylos esmės priėmusį teismą ir laikytis nacionalinių tos valstybės narės reikalavimų.

Pagal šią procedūrą reikalavimas bus laikomas neginčytinu, jeigu atsakovas teisme, teismo patvirtintu susitarimu arba autentišku dokumentu sutiko su jūsų reikalavimu arba niekada jam neprieštaravo, arba iš pradžių reikalavimui prieštaravo, tačiau vėliau neatvyko į teismą (tylus sutikimas).

C. Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra (Reglamentas Nr. 861/2007).

Ši procedūra taikoma tarpvalstybinio pobūdžio ieškiniams, kurių suma, neskaičiuojant palūkanų, neviršija 2 000 EUR. Paprastai tai yra rašytinė procedūra, kurios pagrindas – standartinė forma, kurią turite užpildyti, o atsakovas gali į ją atsakyti http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_lt.htm

Daug informacijos apie civilinę teiseną Europos Sąjungoje ir nacionalines procedūras galite rasti Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose interneto svetainėje http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_lt.htm

Teisminiame atlase civilinėse bylose pateikiama praktinė informacija apie tarpvalstybines bylas ir visos standartinės prašymų formos, kurias jums gali prireikti užpildyti http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lt.htm

3. KURI PROCEDŪRA MAN TINKA?

Ar jūsų ieškinio suma neviršija 2 000 EUR? Jei taip, turėtumėte apsvarstyti Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros galimybę. Tačiau, jeigu nesitikite, kad skolininkas užginčys jūsų ieškinį, taip pat galite pasinaudoti Europos vykdomuoju raštu arba Europos mokėjimo įsakymu. Svarbu atsiminti, kad Europos vykdomojo rašto procedūra pradama kaip nacionalinė procedūra (jūs jau turite kitam asmeniui nepalankų teismo sprendimą) ir vėliau tampa europine

procedūra, kad jums būtų paprasčiau vykdyti sprendimą kitoje valstybėje narėje. Tuo tarpu Europos mokėjimo įsakymas nuo pat pradžių yra europinė procedūra. Jeigu norite pareikšti ieškinį asmeniui kitoje valstybėje narėje, Europos mokėjimo įsakymo procedūra galbūt būtų paprastesnė, nes visos formos ir informacija bus pateikta jūsų kalba. Jeigu jau priimtas atsakovui nepalankus sprendimas, tuomet tikriausiai verta rinktis Europos vykdomojo rašto procedūrą.

Jeigu jūsų civilinis ieškinys yra didesnis ir (arba) tikitės, kad atsakovas jį ginčys, galioja kitos toliau paaiškintos taisyklės.

© iStockphoto.com

„Ar jūsu ieškinio
suma neviršija
2 000 EUR?”

4. EUROPOS VYKDOMASIS RAŠTAS

Pirmiausia turite kreiptis į teismą ir gauti skolininkui nepalankų sprendimą. 7 dalyje paaiškinta, kuris teismas yra kompetentingas nagrinėti bylą (tačiau atkreipkite dėmesį, kad jei skolininkas yra vartotojas, bylą visada nagrinėja jo šalies teismas). Net jei byla neginčijama, skolininkui turi būti tinkamai įteiktas dokumentas, kuriame būtų nurodytas ieškinio pagrindas, suma (įskaitant palūkanas, jeigu jų reikalaujama) ir bylos šalių vardai, pavardės bei adresai. Teismo sprendime skolininkui bus nurodyta sumokėti pinigų sumą ir taip atlyginti jūsų patirtą žalą.

Tada turite pateikti prašymą, kad jūsų sprendimas būtų patvirtintas kaip Europos vykdomasis raštas. Tai padaro (sprendimą išdavusio teismo) teisėjas. Jis išduoda prie reglamento pridedamą standartinę formą, kurią savo kalba galite rasti interneto svetainėje http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_fillingeeo_lt.htm

Teismo išduotas Europos vykdomasis raštas turi būti išsiųstas valstybės narės, kurioje gyvena skolininkas arba yra jo turtas, vykdymo institucijai. Kitos valstybės narės institucija gali atsisakyti vykdyti sprendimą tik jeigu jis prieštarauja kitoje valstybėje narėje priimtam tų pačių šalių bylos sprendimui. Daugiau informacijos apie sprendimų vykdymą valstybėse narėse galite rasti http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_lt.htm

Kartu su Europos vykdomuoju raštu taip pat turėsite pateikti jums palankaus sprendimo kopiją ir galbūt Europos vykdomojo rašto pažymėjimo vertimą, priklausomai nuo to, kokias kalbas priima kitos valstybės narės vykdymo institucija (informacija apie priimtinas kalbas pateikta Atlaso interneto svetainėje). Daugiau formalumų negali būti reikalaujama ir dabar galite vykdyti sprendimą kitoje valstybėje narėje. Sprendimas vykdomas laikantis įprastų toje valstybėje narėje galiojančių taisyklių, pavyzdžiui, jeigu sprendimą paprastai vykdo antstolis, jūs taip pat turėsite naudotis jo paslaugomis.

„Daugiau formalumų negali būti reikalaujama ir dabar galite vykdyti sprendimą kitoje valstybėje narėje.“

5. EUROPOS MOKĖJIMO ĮSAKYMAS

Ši procedūra panaši į pirmiau aprašytą, ji taikoma tarpvalstybiniais piniginiams reikalavimams ir jos metu naudojamos standartinės formos, tačiau jums nereikia pirmiausia turėti nacionalinio teismo sprendimo. Procedūra tęsiama tol, kol atsakovas neprieštarauja prašymui. Jeigu atsakovas prieštarauja, byla tampa ginčytina ir gali būti nagrinėjama pagal įprastas, nacionalines valstybės narės, kurioje pradėjote bylą, civilinio proceso taisykles.

Norėdami, kad jūsų tarpvalstybinis reikalavimas būtų patvirtintas kaip Europos mokėjimo įsakymas, užpildykite reglamento priede nustatytą A formą, kurią galite rasti visomis kalbomis adresu http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filling_lt.htm

Turite nurodyti bylos šalių (savo ir atsakovo) vardą, pavardę ir adresą, paaiškinti bylą, aiškiai nurodyti, kad tai tarpvalstybinis reikalavimas, ir aprašyti jį pagrindžiančius įrodymus.

Informaciją, kuris teismas jūsų byloje gali išduoti Europos mokėjimo įsakymą ir kur turėtumėte siųsti prašymą, galite rasti šioje interneto svetainėje http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_courtsJurisd_lt.htm

„Jeigu atsakovas nepateikia prieštaravimo, Europos mokėjimo įsakymas automatiškai tampa vykdytinu.“

Teismas išnagrinės jūsų prašymą ir, jeigu formą užpildėte teisingai ir pateikėte visą prašytą papildomą informaciją, teismas turėtų išduoti Europos mokėjimo įsakymą per 30 dienų.

Dabar teismas įteiks Europos mokėjimo įsakymą atsakovui. Atsakovas gali arba sumokėti reikalaujamą sumą, arba ją ginčyti. Jis gali per 30 dienų pateikti prieštaravimą dėl Europos mokėjimo įsakymo. Tokiu atveju byla gali būti perduota įprastam civilinių bylų teismui, kad jis bylą nagrinėtų pagal nacionalinę teisę.

Jeigu atsakovas nepateikia prieštaravimo, Europos mokėjimo įsakymas automatiškai tampa vykdytinu. Kitos valstybės narės institucija gali atsisakyti vykdyti sprendimą tik jeigu jis prieštarauja kitoje valstybėje narėje priimtam tų pačių šalių bylos sprendimui. Europos mokėjimo įsakymo kopiją ir prirėkus jo vertimą privalote nusiųsti valstybės narės, kurioje siekiate sprendimo įvykdymo (atsakovo arba jo turto buvimo vietoje), vykdomo institucijoms. Daugiau informacijos apie vykdymą rasite

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_lt.htm

6. IEŠKINIAI DĖL NEDIDELIŲ SUMŲ

Paprastai tai yra rašytinė procedūra, kai ieškinio suma neviršija 2 000 EUR (neskaitant palūkanų). Taikant šią procedūrą naudojamos standartinės formos, kad ji būtų kuo trumpesnė ir paprastesnė.

Savo duomenis ir ieškinį turite nurodyti prie reglamento pridėtoje A formoje, kurią elektroniniu formatu galite rasti http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_lt.htm Jei turite atitinkamus patvirtinamuosius dokumentus, pavyzdžiui, čekius, sąskaitas faktūras, pridėkite juos prie prašymo formos.

Gavęs jūsų prašymą, teismas turi užpildyti atitinkamą atsiliepimo formos dalį (taip pat pateiktą Atlaso interneto svetainėje). Per 14 dienų nuo jūsų prašymo gavimo, teismas turėtų jo kopiją, kartu su atsiliepimo forma, įteikti atsakovui. Atsakovas turi užpildyti jam skirtą atsiliepimo formos dalį ir atsakyti per 30 dienų. Bet kurio atsakymo kopiją teismas jums turi išsiųsti per 14 dienų.

Per 30 dienų nuo atsakovo atsiliepimo gavimo (jei gautas), teismas turi priimti sprendimą dėl jūsų nedidelės sumos ieškinio arba bet kurios bylos

šalies paprašyti raštu pateikti daugiau informacijos, arba sušaukti abi bylos šalis į žodinį bylos nagrinėjimą. Jei vyksta žodinis bylos nagrinėjimas, nebūtina, kad jums atstovautų advokatas.

Kai teismas priima jums palankų sprendimą, galite prašyti teismo užpildyti D formą, kurią galite rasti Atlaso interneto svetainėje ir už kurią nereikia mokėti mokesčio. Kai turėsite šią formą (kurią galbūt turėsite išversti į kitos valstybės narės kalbą) ir sprendimo kopiją, jūsų sprendimas be jokių papildomų formalumų bus vykdytinas

„Jei vyksta žodinis bylos nagrinėjimas, nebūtina, kad jums atstovautų advokatas.“

kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Kitos valstybės narės institucija gali atsisakyti vykdyti sprendimą tik jeigu jis prieštarauja kitoje valstybėje narėje priimtam tų pačių šalių bylos sprendimui. Daugiau informacijos apie vykdymą skirtingose valstybėse narėse galite rasti

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsAuthorit_lt_lt.htm

Pagal ieškinių dėl nedidelių sumų reglamentą, jūsų valstybės narės valdžios institucijos turi jums padėti užpildyti formas – pavyzdžiui, vietos teisme.

7. BENDRIEJI CIVILINĖS TEISĖS IEŠKINIAI

Reglamente „Briuselis I“ (Nr. 44/2001) nustatyta, kurie teismai turėtų nagrinėti tarpvalstybinį ginčą ir kaip sprendimas gali būti pripažįstamas ir vykdomas kitoje valstybėje narėje.

Paprastai bylą turėtų nagrinėti valstybės narės, kurioje gyvena atsakovas, teismai. Tačiau, jeigu bylą iškelia vartotojas, jis turi teisę pasirinkti arba savo valstybės, arba atsakovo valstybės teismus. Dėl išlaidų ir kalbos vartotojai paprastai nusprendžia bylinėtis savo valstybės teismuose.

Jeigu byla susijusi su sutarties pažeidimu, ją turėtų nagrinėti vietos, kurioje turėjo būti vykdoma sutartis, teismai. Jeigu byla susijusi ne su sutartiniais įsipareigojimais (deliktas), kompetenciją turi vietos, kurioje padaryta žala, teismai. Pavyzdžiui, jeigu dėl kieno nors aplaidumo buvote sužeistas, byla turėtų būti nagrinėjama valstybėje narėje, kurioje patyrėte sužalojimą.

Reglamentas taikomas visoms civilinėms ir komercinėms byloms, taip pat gali būti taikomas, jeigu ieškinys ginčytinas arba ieškinio suma viršija 2 000 EUR.

Kai nustatoma, kuris teismas turi nagrinėti bylą ir kai priimamas jums palankus sprendimas, jis turi būti pripažįstamas kitose valstybėse narėse. Tačiau, norėdami, kad jūsų sprendimas būtų vykdomas kitoje valstybėje narėje, turite kreiptis į valstybės narės, kurioje sprendimas turi būti vykdomas, teismą, kad šis išduotų vykdomo pažymėjimą. Kaip ir pagal pirmiau aprašytas procedūras, taip ir pagal šią procedūrą, gavę minėtą pažymėjimą, turite naudotis jūsų skolininko valstybės narės vykdomo užtikrinimo priemonėmis, pavyzdžiui, antstolio paslaugomis, išskaitymo iš pajamų įsakymais ir kt.

8. IŠVADA

Imtis teisinių veiksmų prieš asmenį ar įmonę kitoje valstybėje narėje gali būti nelengva. Tačiau atsakovas neturėtų išvengti atsakomybės vien dėl to, kad gyvena užsienyje. Kad galėtumėte lengviau pasinaudoti savo įstatymais nustatymais teisėmis, Europos Sąjunga priėmė bendras taisykles ir nustatė standartines šiose gairėse aprašytas tarpvalstybinio bylinėjimosi procedūras.

LT

Kreipkitės šiuo adresu:

Europos Komisija
Teisingumo generalinis direktoratas
Europos teisminis tinklas
civilinėse ir komercinėse bylose
Rue Montoyer 59,
B-1049 Brussels

<http://ec.europa.eu/civiljustice/>

ISBN 978-92-79-16635-8

9 789279 166358

DS-31-10-598-LT-C doi:10.2838/1979

Viršelis © iStockphotos.com

